

(ב) והבורגנין

[ת"ח 1234567]

מסורת הש"ס (כ) [ע"י ירושלמי מגילה פ"ד ה"ב]*

פרשה פדורה

פרשה פתוחה

(רש"י עירובין נה:): והבורגנין. סוכות. דהרמז"ס פוטר הוא משום דאין ע"ז שם פתח ולא משום חסרון צבית ע"ש באורך לפ"ז י"ל דגם במזוזה מקרי דירה גמורה ופטורה מטעם אחר מיהו צרצרו ירוחם ואשכול כתבו משום שאינה ראוי לדירה ול"ע] אבל לשאר מילי הוי צית גם צלל גג ע"י עירובין כ"ה צ' דג' מחילות שאין עליהן תקרה מתעברת עם העיר והתם צעי ראוי לדירה ע"ש צרש"י וכן צרש"י עירובין כ"ה צ' ד"ה עבד לענין הוקף לדירה ע"ש (וע"י לק' סי' י"ז) שנבאר צע"ה שאין כל הדברים המנויין בצרייתא בסוכה דף ג' שוין צדיניהן) וה"ל כיון שטעו מחילות ואוכלין וישנים שם הו"ל ציתם כיון שהוא מקום פיתא ולינה וגרע מצית שער הכסדרה ומפרסת שאין דור שם אוסר דהתם גם בשעת דירתו לא בעלה מהשתמשות הכסדרה צ"ש ומפרסת ולכך מקרי לא חזיא לדירה וצוה מיושב גם כן מה שהקשה הצית מאיר צסי' ש"ס הא כלים ששבתו בקרפף אין אוסרין ולפמ"ש כיון דהוי מקום פיתא ולינה הו"ל כצית וע"י בחז"ל אור"ח סי' ק"י סק"כ לענין עיבור שמלדד ג"כ דאי קבע דירתו צ"ל תקרה וקבע שם מקום פיתא ולינה מתעבר עם העיר ועדיף מחלר ע"ש באורך ומלחתי בפמ"ג ר"ס ש"ע שכתב לענין צית שער משמע דמייירי אפילו במקורה נראה מדבריו דצבית גמור גם באין מקורה מהני דאל"ה מה ראוי לריך דצ"ש מייירו במקורה ע"ש וכן משמע צירו' עירובין פ"ה סוף ה"א דאם הוקף לדירה ממש מהני גם באויר חלר ע"ש וע"י צירושלמי ספ"ג דעירובין ויש חלרות במחנה כ"י ועדיין לע"ג בכל זה. וע"י עוד לענין צית שצספינה צירושלמי מגילה פ"ג ה"ג מפרשי ימים קורין קדרכן צ"ד וכתב הרמ"א צסי' תרפ"ח ס"ה משום דהולך אחר רוב העולם ומשמע דהספינה עלמה אין זה דירה דאל"ה הו"ל עיר פרזית ול"ל למיזל אחר רוב העולם ויש לדחות דלענין מגילה שאני?

[יד] והבורגנין. הטעם משום שאין דירת קבע ע"י סוכה ח' צ' (וממעטא מצית כמש"ל סי' ע"ו) ואע"ג דלענין צתי ערי חומה כתיב נמי צית וא"י בחוספתא ערכין פ"ה ה"ז דאפילו צורגנין צמית ציוצל שא"ה דמרבין בערכין ל"צ א"י מדכתיב אשר צעיר אפי' מגדלות ושוכות וצורות אף שאין ראויין לדירה כלל ורק שדות ממעטינן ע"ש והא דצית שאין צו ד' על ד' אין צמית ציוצל התם משום דלא חזי למילתי כדאמר סוכה ג' צ' אבל במזוזה דירת קבע צעינן וכן גצי עיבור צעירובין כ"ה צ' דמלרפינן צורגנין משום שא"ל חלל עשוי לדירה קלח (ע"ש רש"י ד"ה נפש) אבל במזוזה צעי דירה גמורה של קבע, וצירושלמי סוף מגילה איתא דהר צבורגנין שלשים יום לריך ליתן מזוזה והיינו צא"י ומשום יישוב א"י מדרבנן כמ"ש במנחות מ"ד א' (וע"י לק' סי' ס"ג) ונראה דדווקא כשיש צבורגן ד' על ד' דאע"ג דלענין עיבור צין צ' עיירות מלרפינן לצורגנין אפילו אין צו ד' על ד' כדמשמע בסוכה ג' צ' משום דחזי למילתי [ואע"ג דבגמרא שם אין הכרח לזה ד"ל דס"ד צורגן אפילו גדול גרע מצית שאין צו דע"ד מ"מ צרש"י שם מבואר ממ"ש דכל צית עשוי לדירת קבע תמיד משמע דצבורגן א"ל דע"ד וכ"ה צריעצ"ה שם כהדיוא ע"ש וכ"כ צסע"ת סי' ש"ח סק"ה וצמ"צ שם וכ"כ בחז"ל יו"ד סימן קס"ט סק"צ והציא רא"י דממעטינן ציה"כ ממזוזה ציומא י"א צ' אע"ג דסתמא אין צו דע"ד וע"כ משום דחזי למילתי. ואין לדחות דמ"מ הא מחייבין מלד כניסם לצתים וכמ"ש רעק"א בחדר שאין צו דע"ד הפתוח לצתים דז"ל דא"כ אמאי באמת לא מחייבין

(א) ומס' שמחות פ"ב. (ב) וע"י רש"י שבת כ"ג א' ד"ה הרואה שכי' דהיושב בספינה פטור מנ"ח וצ"ע בכונתו. (ג) וכן משמע במס' שמחות פ"ז דסמכו לענין חול' ע"ש. (ד) וח"א ג"י השיב שאין כונת מרן ז"ל שם לזה אלא לפי שכי' שדלת ביה"כ לעולם פטור כ' דאפי' אין בו ד' גוררת הדלת אחרי' לפטור משום דחזיא למלאכתה

פרשה סדורה

פרשה פתוחה

[1234567]

מה"ט וע"כ כמש"כ בחזו"א שם דש"א"ה שעושין שומרי העיר ואינן דבר קבוע (רש"י
 ידיעין דהעיקר היא לאורך צי"כ ופשיטא
 דשדינן ל"י צתרי וכן משמע קל"ה לשון הרמב"ם פכ"ה משבת ה"ג ויש צהן ד' על ד' והצורגנין
 כו"ט וצטרוך לנר סוכה דף ג' ראיתי שנסתפק צסוכת החג צחג לר"י דחייב צמזזה חי
 לריך ד' על ד' ח"ד כיון דחזי למילתא צז' על ז' חייב צמזזה ואין צזה ספק שהוא מצואר
 צהדיא צירושלמי סוכה פ"א ה"א וכן ה"י ר"י מחייב צמזזה ח"ע"פ שאין שם ארבע אמות וארבע
 דפנות ואסוכת החג קאי כדפי' המפרשים והגר"א צפ"ג דמעשרות ע"ש [ועי' לק' סי' מ"ז
 צאורך] ומזה ג"כ ראי' למש"כ האחרונים דכל היכי דחזי למילתא ח"ל דע"ד וכ"כ לענין הא
 דחיתא צירושלמי פ"ג דמעשרות דלצעל הצורגנין טובל היינו ח"ע"פ שאין צו דע"ד דחזי ל"י
 למילתא [ועי' לקמן סי' ע"ו] מ"מ הכא לענין להצחייב צמזזה לאחר ל"י מסתברא דדווקא
 חס יש צה ד' על ד' מאחר שמלך ע"מא פטורה חלל משום דמחזי כצית ח"כ לא מחזי כצית
 ח"כ יש צה שיעור צית מיהו לענין למית ציוצל י"ל כיון דחזי למילתא ח"ל שיהא צו דע"ד
 וח"ש לשון הרמב"ם שהחנה צרפ"ו ממזזה שכל צית שאין צ' י' תנאים פטור ממזזה וא'
 מהם שיהא צו דע"ד. וראיתי צפ"ת יו"ד סי' רפ"ו סק"א שכתב צשם חמודי דניאל דדווקא
 צצית צעינן ד' אמות חצל צצ"ש חכסדרה ומרפסת ח"ל ד' אמות ואס כונתו כמש"כ הגרעק"א
 ז"ל שם דגם צית שאין צו דע"ד חייב צלד הפתוח לצית הו"ל לפרש דהיינו דווקא הפתוח הפתוח
 לצית ולא פתחו השני שפתוח לרה"ר [ח"כ נאמר דלדעת רעק"א חס הוא פתוח לרה"ר שני
 הפתחים חייבין ע"י לקמן סי' מ"צ] ואס כונתו ע"פ דצרי רש"י דצורגנין חזי למילתא וס"ל
 דה"כ כן הוא ח"כ הוא חלל כדצרי הסמ"ע שכתב צחור"מ סי' קע"צ סק"י דאכסדרה לא
 עדיף מצית דלריך ד' אמות וכ"כ מדצרי הרמב"ם שאין לך צית חייב ח"כ יש צו דע"ד
 כ"ל ונראה דכונתו דכיון דצ"ש וכל הני חין חייב מלד ע"מא חלל משום שהם כניסה לצתים
 ח"ל שיהא צהן דע"ד וכמש"כ רצנו מנוח דהא דחלר חייב ח"ע"פ שאין מקורה ולדעת הרמב"ם
 חין חייב צמזזה חלל צית מקורה היינו משום שחיוצה חינו חלל משום כניסה לצתים וח"ע"ג
 דצצ"ש שאינו קבוע מודה הרמב"ם דפטור כדמוכח גבי סוכת היו"רים שח"ה דס"ל דפתח
 שאין קבוע לא מקרי פתח כלל וגם ע"ז חולק הרצ"ד וכמשי"ת צע"ה צס"י ל"צ מיהו לדעת
 הר"ש שכתב ח"י אחר משום דחלר חזי למילתא ופ"מ שנצאר לקמן סי' כ"ה גם הר"ש
 מודה דחלר חין חייב חלל חלל משום כניסה לצתים חלל דס"ל דעכ"פ לריך שיהא צה דיני צתים
 ח"כ ח"א לחייב כאן כדמוכח בסמ"ע ה"ל דזה לא מקרי חזי למילתא אך צית שער אפשר
 דעדיף מאכסדרה ומקרי חזי למילתא אך מדסתם הרמב"ם משמע קל"ה דחין צמזזה מה דיהא
 חזי למילתא [אך לדעת רצנו מנוח חין ראי' ד"ל דרצנו לא מיירי חלל צצתים החייבין מלד
 ע"מא], גם מש"כ שם צפ"ת צשם חמודי דניאל דחדרים קטנים צצית גדול חייבים צמזזה לכא'
 צרמב"ם ל"מ כן וכ"כ מדצרי כל האחרונים שכתב כרעק"א (יצואר לק' סי' מ"צ) דאס פתוח
 לצית חייב הפתח הזה מלד כניסה לצתים משמע חלל כדצרינו וכ"כ צחורה מזיון ע"ש שהאריך
 צזה ועי' צצה"ל סי' שס"ו סי"ג ד"ה ד"א שהצ"ה סצרה כזו צשם תו"ש גבי עירוב דחדרים
 קטנים ראוין להנחת עירוב והצ"ל פקפק עליו וס"י צל"ע ואפילו לפ"ד החו"ש הוא משום
 דל מחילות הקטנות כמש"כ שם צצה"ל חצל כאן צמזזה דל"ש זה דחי אמרת דל המחילות
 חין כאן פתח החייב צמזזה (חס לא הפתח החילון שלהם וגם י"ל דצמזזה שחיוצו על הפתח
 ל"ש כלל לומר דל המחילות ודו"ק) משמע דמודה שאין חייב מיהו חס הם מיוחדים לשום
 חשמים מיוחד שידוע דדי לו צפחות אפשר דמחייבין מטעם חזו למלתא כמש"כ מרן ז"ל להוכיח
 מצ"כ וכדמוכח מירי ה"ל גבי סוכה ו"ע. ויש לעיין לענין מעקה חס צורגנין חייב כיון

והלקטיות

פרשה פדורה

פרשה פתוחה

שם כא.): והלקטיות. מלשון קייטא תרגום קיץ בחים העשויין מחוץ לעיר להתקדר בהן סתמו דשוכר בית חייב צמעקה ולא אישתמיט

חד מינייהו לכתוב דדווקא לאחר ל' יום צה"ל כמו צמזמה משמע דצמעקה אפילו דירת עראי חייב כיון דקפידת החורה משום סכנה ול"ע וכן לענין עירכי המלחמה ל"ע (ויש להביא ראיה שח"כ כל ישראל לא ילכו למלחמה שהרי כל שנה בוגין סוכה (אם לא מי שיש לו סוכה ישנה) ואין יולאין למלחמה שנה שלמה אם לא נאמר דאם סתר את הבית חו יולא למלחמה וכן צכרם ואשה וע"כ ל"ל כן לר"י דס"ל סוכה דירת קצב והוא מסתבר ג"כ דל"ש גבי' ולא חללו ולא חנכו ושמח את אשתו ופשוט) ולענין עומאת נגעים לריך שיכיו צה אצנים ועלים ועפר ואם יש צה אפשר דמעמא חע"ג שאין צו דע"ד וע"י תוספתא דנגעים דמעטין קירות האצום וקירות המחילה והא דבית שצספינה אינו מעמא דנגעים אינו משום שאינו דירת קצב אלא משום שאינו מחובר צהרן כמש"כ האמו"ר שליט"א צקה"י ח"ג סי' ע"ו עוד יש לעי' אם מניחין צו עירוב וכדר שם אם אוסר דאפשר דצורגנין עדיף מצ"ש אכסדרה ומרפסת ואע"ג דבתיים שצספינה לריכין עירוב כדאי צתוספתא שבת פ' הזורק וגבי מזוזה כתב הרמב"ם שאין זה קצב דכבר ביאר האמו"ר שליט"א צקה"י שם דשאני לענין עירוב דא"ל קביעות של אדם אחד דווקא דהרי גם הדר צפונדק אוסר וגבי מזוזה אין חייב אלא כשהצית ראוי לקביעות ולפ"ז אפשר דצורגנין גרע חע"ג דעובל למעשר לצעל הצורגנין מדאורייתא כדמשמע יומא דף י' דל"ש גבי מעשר מדרבנן התם טעמא אחרינא הוא כמשי"ת צע"ה צסי' ע"ו עוד יל"ע אם נעשה שיוור לעיר ואם נחשב בית לענין פתח בית אצ ואם הוודר מן הבית מותר צו ואם יש לו ד' אמות צחצר אם הוא פתוח לחצר חע"ג דכתב הסמ"ע חו"מ סי' קע"צ סק"י דאכסדרה לריך ד' אמות אפשר דצורגנין עדיף ול"ע צכ"ז וקלת נראה דכל היבא דכתיב בית וליבא ריבוי לריך דירת קצב כמו גבי מזוזה ול"ע:

אוצר החכמה
1234567

[טו] והלקטיות. ע"י צביאור שפירשנו דטעמא דכל הני משום שאין דירת קצב וכמש"כ הרמב"ם פ"ו ה"ע סוכה החג צחג וצית שצספינה פטורין מן המזוזה לפי שאין עשיון לדירת קצב שתי סוכות של יולרים צו לפנים מזו החילונה פטורה מן המזוזה לפי שאינה קצועה החנויות שצשווקים פטורין משום שאין קביעות לדירה [ע"י צסי' ע"ז שציארנו יפה צע"ה למה חלקם הרמב"ם לנ' צצות] וצמדרש תנאים ואתחנן תניא יכול שאני מרצה סוכת החג צחג והצית שצספינה והחנות ת"ל צית מה צית העשוי לדירת קצב אף כל העשוי לדירת קצב ילאו אלו שאין עשיון לדירת קצב [ואע"ג שאין לסמוך על המדרש תנאים שצכרצה מקומות העתיק לשון הרמב"ם כאן ניכר שהוא לשון צרייתא וע"י צ"ח יו"ד סי' רפ"ו]. מיהו צרמב"ם נראה דאלקטיות טעם אחר יש צו דז"ל הרמב"ם פ"ו ממזוזה ה"ג אכסדרה והוא המקום שיש לו ג' כתלים כו' וכן התקרה שאין לה כתלים אלא עומדת על עמודים מכאן ומכאן חע"פ שהיא כחצנית צית פטורה לפי שאין לה מזוזות שאלו העמודים להעמיד התקרה הן עשויים והכ"מ כתב שלמד זה מאיספלידא צמנחות ל"ג צ' ומפרש כה"ג והוא דחוק דצסוגיא שם משמע דהיינו אכסדרה ע"ש אבל נראה צרור דהרמב"ם למד זה מצרייתא דידן דקתני דהלקטיות פטורין והרמב"ם פ"ד ממעשר ה"ד כתב צהדיא צתי הקין והוא ארבעה עמודים ותקרה ע"ג שנמלא צלא כתלים והוא אלקטיות דמתני' וכ"כ צפ"י מטו"מ ה"י והתקרה שצ"ג העמודים ואין לה דפנות וכן צתי הקין וכתב הראצ"ד זהו פ"י האלקטיות ומפ' רצנו דטעם